

Comisión de Comunicación de Entrepobos

Manifestación contra a privatización da auga no Salvador

Activistas de dereitos humanos d'O Salvador denuncian o retroceso democrático e a criminalización das organizacións no seu país

Defensores e defensoras de dereitos humanos d'O Salvador visitaron en outubro Madrid, Barcelona e Bruxelas para explicar ás entidades sociais e institucións políticas a situación que atravesamos este país, cun grave retroceso democrático e unha criminalización das organizacións sociais, especialmente dende a aplicación do réxime de excepción do goberno estatal. Tivemos a oportunidade de charlar con cinco delas, pero, por motivos de seguridade, omitimos os seus nomes.

“A ECONOMÍA CAMPESINA ESTÁ A SOFRER UN ABANDONO E PRIORIZÁNSE PRODUTORES DE FÓRA DO PAÍS”

O primeiro que entrevistamos traballa a terra dende os 7 anos e, agora, defende un modelo de agro industria cooperativo e ecolóxico que permita vivir no territorio, sen ter que abandonar o país ou renunciar ao seu xeito de vida. É membro dunha organización ligada a Vía Campesina, movemento de organizacións de pequenos agricultores, traballadores do campo e comunidades indíxenas de todas as rexións do mundo que promove a alimentación como dereito humano básico e a soberanía alimentaria.

Como parte activa do movemento campesiño, lamenta que os espazos de diálogo e negociación co goberno teñan desaparecido e moitos programas en marcha “xa non teñan recursos ou se eliminaran de raíz”. **Como exemplo, o abandono da economía campesiña para favorecer a grandes grupos de poder ou macroproxectos turísticos en zonas rurais, indica que se incrementaron as importacións agro alimentarias en detrimento da produción local de grans básicos e outros alimentos.** “Moitos gandeiros abandonaron a súa actividade en 2020 e 2021 porque non tiveron ningún apoio, xa que se priorizou mercar todo o necesario para a pandemia fóra do país. Esta decisión non só afectou á economía dos sectores produtivos, senón que supuxo unha perda de divisas que se foron ao exterior e non circulan na economía local”, conclúe.

“CO RÉXIME DE EXCEPCIÓN, LIMITOUSE AÍNDA MÁIS O ACCESO AOS DATOS E Á INFORMACIÓN OFICIAL”

Outra das defensoras forma parte da Plataforma por la Seguridad Ciudadana (PSC) e a Mesa por el Derecho a Defender Derechos (MDDD) e manexa indicadores alarmantes sobre o retroceso da liberdade de expresión e a criminalización de activistas. “Converteuse nunha práctica sistemática dende o Estado penalizar ou criminalizar o labor das persoas defensoras. Existen polo menos 246 casos documentados, dos que máis do 50% son agresións contra mulleres, defensoras ou xornalistas. Máis do 60% destes ataques cométeos algún axente estatal”.

Experta en seguridade cidadá, lamenta que se incrementara en máis dun 200% o orzamento en militarización do país dende a chegada do presidente ao poder, así como a asunción de “uns valores militares moi marcados que están moi presentes nunhas políticas populistas”. Mentres, péchanse radios comunitarias ou asfíxiase o traballo de moitas organizacións.

Tamén sinala as consecuencias que está a ter o réxime de excepción (imposta en marzo de 2022) no dereito ao acceso á información pública: “As institucións reservaron os datos oficiais sobre seguridade ou aumentaron os límites para acceder á devandita información, algo que xa era unha tendencia neste goberno, pero que é aínda máis profundo no marco do réxime de excepción”, destaca. **Dende as plataformas nas que participa, observaron casos de malos tratos, torturas e máis de 80 mortes en centros penitenciarios, sen que se lles facilitara información.** “Moitas destas persoas foron enterradas en fosas comúns e as familias nin sequera sabían que morreran, foron as empresas funerarias as que as informaron de que están mortas ou os propios centros de saúde de que están graves”.

Alerta tamén da situación límite no sistema carcerario, cunha porcentaxe de amoreamento de máis dun 300% e unha perda de garantías xudiciais.

“O 70% DA MOCIDADE CONSIDERA QUE MIGRAR É A MELLOR SOLUCIÓN”

Seguidamente falamos cun representante da Plataforma Global El Salvador, espazo que apoia o activismo da mocidade en O Salvador e Centroamérica. A súa entidade promove “o protagonismo da xuventude no cambio social, político e económico”.

Defende a gran diversidade do seu país que, así e todo, ten un problema en común: “Somos mulleres, homes, persoas LGTBIQ+, mozos con discapacidade... perseguidos, criminalizados e estigmatizados polo estado salvadoreño. Non nos sentimos seguros nin seguras porque non hai políticas públicas que respalden os nosos dereitos”.

Cunha Lei xeral da xuventude aprobada en 2011, tras 10 anos de loitas das asociacións xuvenís, afirma que esta non tivo continuidade nos últimos anos, nos que, en cambio, si aumentou a violencia social e estatal contra a xuventude: “Debido ao réxime de excepción privouse de liberdade a máis de 50.000 persoas, acusadas de pertencer a bandas e, delas, o 58% son de 15 a 30 anos”. Explica tamén que en 2021 rexistráronse máis de 1.200 mortes violentas, o 45% delas entre mozos.

Ademais, 452.000 persoas non teñen acceso á educación ou traballo (que se agrava no caso das mulleres). “O 70% da xuventude considera que migrar é a mellor solución. Coa pandemia e co réxime de excepción, estase investindo máis en militares ou en abrir cárceres que en crear escolas ou mellorar o sistema educativo salvadoreño”, conclúe.

Manifestación pola despenalización do aborto no Salvador

Agitación cidadana pola despenalización do aborto

“A TRAVÉS DOS MEDIOS DE COMUNICACIÓN, ESTASE VENDENDO QUE AS MULLERES SEXAN ABNEGADAS E NON TRABALLEN POLOS SEUS DEREITOS NIN O SEU DESENVOLVEMENTO”

A seguinte que nos atende é activista dunha organización feminista que loita pola autonomía do corpo das mulleres, a súa independencia económica, a participación política feminina e a erradicación de violencia machista.

Denuncia que, dende 2019, se experimenta un retroceso nos dereitos das mulleres no seu país, que conseguira ir establecendo institucións para facer políticas transversais de xénero, como o Instituto da Muller, leis de igualdade e de erradicación das violencias, ou mecanismos para medir o avance e desenvolvemento da igualdade, como as Unidades Municipais da Muller.

Outra das alertas feministas é o retroceso en dereitos sexuais e reprodutivos. “Temos unha proposta de lei para a despenalización do aborto, pero actualmente está arquivada. Loitamos para que o sistema educativo asuma con responsabilidade unha política integrada da sexualidade con mozos e adolescentes”, explica a defensora feminista, que puntualiza que se está criminalizando a entidades como a súa acusándoas de promover o aborto.

A falta de indicadores de xénero e de enquisas de violencia e usos do tempo, así como o incumprimento por parte do Estado de convenios como o 189 da OIT relativo ás traballadoras do fogar remuneradas, son outras das súas inxedanzas, ao tempo que non quere esquecer os problemas específicos das mulleres que viven en zonas rurais, “onde se incrementou a pobreza, non hai fontes de emprego, non teñen terras propias e hai pouco acceso á educación”.

“OBSTACULÍZANSE AS ACTIVIDADES DE ORGANIZACIÓNS QUE LEVAMOS 30 ANOS TRABALLANDO NO TERREO E CO ACOMPAÑAMENTO DA COOPERACIÓN INTERNACIONAL”

Finalmente falamos cunha defensora de dereitos humanos en temas de auga e medio ambiente. Acompañou casos emblemáticos de inxustiza hídrica como un conflito coa empresa Coca-Cola e outros casos de Defensores Comunitarios da auga. Tamén contribuíu ao proceso de construción da Lei xeral de Augas e a Lei do Subsector de Auga Potable, aínda que a lei aprobada finalmente polo goberno, ten en moitos aspectos, un enfoque privatizador.

Acusa ao goberno salvadoreño de ser obediente aos grupos de poder, sobre todo dos sectores de comercio e industria, aínda co custo de espoliar os bens naturais do país. “Estanse instalando megaproxectos nas zonas rurais deixando a poboación sen os seus bens de vida e de subsistencia. Dende a nosa rede e dende a plataforma “Foro del Agua” reivindicamos casos emblemáticos de conflitos socio ambientais nos que vemos unha loita desigual das comunidades para enfrontarse ás estruturas do estado e ás grandes empresas”, afirma.

Denuncia que non se respectan as normativas de participación cidadá e non se realizan as consultas que requiren os proxectos en comunidades rurais ou en bens naturais de áreas declaradas protexidas. “As directrices da administración son modificar ou axilizar os permisos ambientais ou directamente non requirir permisos. Poñemos demandas nos xulgados ambientais e non prosperan. Todos os plans feitos para protexer o medio ambiente tiráronse pola borda”.

A actividade de varias organizacións tense visto seriamente obstaculizada baixo a narrativa do goberno de que as ONG obstaculizan o desenvolvemento, defenden delinquentes e financian grupos criminais.

O goberno acósas ameazando con aprobar leis que dificultarían a cooperación internacional, un escenario moi preocupante para todo o tecido socio comunitario e de xustiza climática de O Salvador. “Con esta xira facemos un chamamento á solidariedade. Máis alá dos gobernos que tivemos, sempre permaneceu o apoio dos pobos, que nos permitiu saír adiante e estar onde temos chegado na defensa da democracia e a xustiza social”, finaliza.

